བོད་ཀྱི་ཕྱུགས་ནད་རྩ་སྨན།

藏兽医本草

邓世金 主编

中国农业科学技术出版社

བོད་ཀྱི་ཕྱུགས་ནད་རྩ་སྨན།

藏兽医本草

邓世金 主编

中国农业科学技术出版社

图书在版编目（CIP）数据

藏兽医本草/邓世金主编. 一北京：中国农业科学技术出版社，2008.10
ISBN 978-7-80233-643-8

Ⅰ.藏…　Ⅱ.邓…　Ⅲ.藏医—兽医学—本草　Ⅳ.S853.7

中国版本图书馆CIP数据核字（2008）第083418号

责任编辑　梅　红
责任校对　贾晓红　康苗苗

出 版 者　中国农业科学技术出版社
北京市中关村南大街12号　邮编：100081
电　　话　(010) 82106630（编辑室）(010) 82109704（发行部）
(010) 82109703（读者服务部）
传　　真　(010) 82106636
网　　址　http://www.castp.cn
经 销 者　新华书店北京发行所
印 刷 者　北京富泰印刷有限责任公司
开　　本　850 mm×1168 mm　1/32
印　　张　12.125
字　　数　300千字
版　　次　2008年10月第1版　2008年10月第1次印刷
定　　价　30.00元

版权所有・翻印必究

《藏兽医本草》
编　委　会

主　　　编：邓世金
编写人员：邓世金　黎荣秀
　　　　　邓鑫钰　辛　颖

前　言

དཀར་ཆག

藏兽医药学是我国古老的科学文化技术遗产之一，也是我国传统兽医药学的重要分支。藏兽医药学随着藏区科学文化和畜牧业生产技术的进步而产生和发展。但是，在漫长的历史长河中，由于封建农奴社会的压制和剥削，使从事兽医的技术人员饱受欺凌、歧视，也剥夺了其接受科学文化教育的机会。因而对于在畜牧业生产中产生的经验、探索和生产技术的积累与提高受到了很大的制约，更不可能系统地记录和整理，使得藏兽医药这门宝贵遗产学科，多以零碎的材料笔记，或者口传心授散落在民间。

新中国成立后，党的民族政策和“百花齐放，百家争鸣”的方针，繁荣了民族地区经济文化，并为科学系统地整理民族特色的兽医药学提供了可能。笔者在从事畜牧兽医专业活动中，认识到藏兽医药学具有独特理论体系。即包括藏兽医哲学思想的阴阳学说、五行学说、专业理论的三体学说、三因素学说、七形学说及三废学说等，以及自成体系的药物分类、药性、功能应用和药物的剂型与配制方法，在药物生产实践中还

试读结束：需要全本请在线购买： www.ertongbook.c

出现了众多的偏方、单方和验方，如 1978 年获四川省科技成果三等奖的《藏兽医验方选》。因此，从 1986 年起开始向广大民间兽医和养畜群众学习，学习他们运用本草药物治疗畜禽疾病的宝贵经验，并大量搜集和整理藏兽医学和藏兽医本草方面的资料。在四川省甘孜州畜牧局、甘孜州畜科所领导的支持和关心下，整理编著了医学理论部分——《藏兽医学基础》一书，获得了四川省人民政府的科技成果奖励。后来又利用下乡工作机会，先后深入色达、德格、石渠、甘孜、新龙、白玉、理塘和昌都地区的江达、丁青等县，又搜集了一些民间藏兽医本草的单验方，进一步充实了藏兽医本草的研究内容。经过反复修改，最终完成了《藏兽医本草》。本书搜集和整理了藏区民间兽医和养畜群众实际防治畜禽疾病的本草，按植物形态、药用部位、生长环境等分成菌藻类、农作物类、果实类、毒草类、旱生草类、湿生草类和灌木、乔木类七大类。主要根据民间兽医认识水平和用药习惯，以便于寻找和采收，目的在于为广大民间兽医、养畜群众及教学、科研单位提供临症和科研参考资料。

本书在编写过程中，四川省甘孜州色达县畜牧局、德格县畜牧局和西藏自治区昌都地区农牧局提供了大量的参阅资料，得到了四川省甘孜州畜牧局领导的大力支持和热情关怀，及其州、县畜牧兽医岗位上的同行们的鼓励。编者在此一并深表感谢！

由于编者写作水平不高，文献资料有限，实践经验不足，时间仓促，书中疏漏在所难免，望各位同行多加批评指正。

编　者

2007 年 5 月

目录 དཀར་ཆག

绪言 བརྗོད་གཞི། …… 1

第一章　药物学基础 ལེའུ་དང་པོ། དངོས་ལུགས་རིག་པའི་རྨང་གཞི། …… 4

第一节　药味 ས་བཅད་དང་པོ། སྨན་རོ། …… 6

第二节　药性 ས་བཅད་གཉིས་པ། སྨན་གཤིས། …… 8

第三节　药物的功能 ས་བཅད་གསུམ་པ། སྨན་གྱི་ཕན་ནུས། …… 8

第四节　药物的分类 ས་བཅད་བཞི་པ། སྨན་གྱི་རིགས། …… 15

第五节　药物的剂型 ས་བཅད་ལྔ་པ། སྨན་གྱི་སྦྱོར་དབྱིབས། …… 16

第六节　药物的剂量 ས་བཅད་དྲུག་པ། སྨན་གྱི་ཚད། …… 20

第七节　药物的采收与贮存 ས་བཅད་བདུན་པ། སྨན་འཐུ་བ་དང་ཉར་ཚགས་བྱེད་ལུགས། …… 20

第二章　植物类药 ས་བཅད་དང་པོ། རྩི་ཤིང་རིགས་ཀྱི་སྨན། …… 23

第一节　菌藻类 ལེའུ་གཉིས་པ། ཤ་མོ་དང་ཆུ་རྩྭ་རིགས། …… 27

1. 牙扎更布 དབྱར་རྩྭ་དགུན་འབུ། …… 27

2. 怕瓦角角 ཕ་བ་དགོ་དགོ …… 28

3. 新夏母 ཤིང་ཤ་མོ …… 30

4. 果夏 ཀོ་ཤ། …… 32

5. 打拉谢 རྡ་ཤེར། …… 34

6. 谷谢 ཀུའུ་ཤེར། …… 37

7. 当布嘎啦 འདམ་བུ་ཀ་ར། …… 38

8. 赛什格 གསེར་སྐྱུད། …… 40

第二节　农作物类 ས་བཅད་གཉིས་པ། ལོ་ཏོག་རིགས་ཀྱི་སྨན་རྫས། …………… 42
1. 扎窝 བྲ་བོ་ …………………………………………… 42
2. 嘎母 སྐ་སྨུག …………………………………………… 44
3. 谷巴柔马 སྐ་པ་རྩུག་པ། …………………………………… 46
4. 力历贡布 ཉི་ལེ་གང་བུ། …………………………………… 49
5. 布书夯 འབུ་ཤུ་ཏར། ……………………………………… 50
6. 甲地嘎保 ལྕགས་ཏིག་ར་མགོ། ……………………………… 51
7. 乌索 ཨུ་སུ། …………………………………………… 53
8. 色吉麦多 གསེར་མེ། ……………………………………… 55
9. 外莫赛 འོལ་མོ་སེ། ……………………………………… 56
10. 哈洛麦朵 ཧ་ལོ་མེ་ཏོག ………………………………… 57
11. 索玛拉扎 སོ་མ་ར་ཛ། …………………………………… 58
12. 恰布子子曼巴 བྱ་བོ་ཙི་ཙི་དམར་པོ། ……………………… 60
13. 息乌色 ཤིའུ་ཤད། ……………………………………… 61
第三节　果实类 ས་བཅད་གསུམ་པ། འབྲས་འབུ་རིགས་ཀྱི་སྨན། …………… 62
1. 达卡 སྟར་ཁ། ………………………………………… 62
2. 康布 ཁམ་བུ། ………………………………………… 63
3. 叶尔玛 གཡེར་མ། ……………………………………… 65
4. 察尔钟 ཚེར་འབྲུམ། …………………………………… 67
5. 息绒 ཤིའུ་ཤད། ………………………………………… 68
6. 折才尔玛 འདྲེ་ཚེར་མ། ………………………………… 69
7. 达布 སྟར་བུ། ………………………………………… 70
8. 傍折 པང་འབྲས། ……………………………………… 72
9. 傍玛那保 པང་མ་ནག་པོ། ………………………………… 73
10. 羔扭 ཀོ་སྙོང་། ………………………………………… 74
11. 台尕多吉 ཐལ་ཀ་རྡོ་རྗེ། ……………………………… 76
12. 折则 འབྲས་འབྲི། ……………………………………… 77
13. 诸小 སྲུ་ཞབས། ………………………………………… 78

14. 丝拉嘎保 ཟི་ར་དཀར་པོ། …… 80
15. 赛果 སེ་གོ་ར། …… 81
16. 索尕哇 སེག་ཀ་བ། …… 84
17. 基哇 སྐྱི་བ། …… 85
18. 贡噶 གངས་སྒོག …… 86
19. 察巴兴 གནྟ་ཀ་རི། …… 87
20. 加向汪秀 ཛ་ཤང་དབང་ཕྱུག …… 88
21. 贝折 བེ་འབྲས། …… 89
22. 切乌拉普 བྱིའུ་ལ་སྦུག …… 91
23. 丝拉那保曼巴 ཟི་ར་ནག་པོ་དམན་པ། …… 93
24. 随玛拉高 གཟེ་མ་ར་མགོ …… 94
第四节 毒草类 ས་བཅད་བཞི་པ། དུག་རྩ་རིགས་ཀྱི་སྨན་རྫས། …… 95
1. 塔穷巴 ཐར་ཆུང་པ། …… 95
2. 惹加巴 རེ་ལྕག་པ། …… 97
3. 锁哇让杂 སྲོ་བ་ར་ཛ། …… 99
4. 唐冲挪保 ཐང་ཁྲོམ་ནག་པོ། …… 100
5. 唐冲嘎保 ཐང་ཁྲོམ་དཀར་པོ། …… 102
6. 浪汤则 ལང་ཐང་རྩེ། …… 102
7. 夺哇 རྡོ་བ། …… 103
8. 榜嘎 བོང་དཀར། …… 106
9. 甲打斯哇 རྒྱ་སྟགས་ཟེ་བ། …… 107
10. 崩朗 བོང་ནག …… 109
11. 扪青 སྨན་ཆེན། …… 111
第五节 旱生草类 ས་བཅད་ལྔ་བ། ཐང་སྐྱེས་སྨན་རྩ་རིགས། …… 112
1. 迥杂 ལྕུམ་རྩ། …… 112
2. 朱那 སྲུ་ནག …… 114
3. 朱嘎确 སྲུ་དཀར་ཆོག …… 117
4. 朱嘎尔 སྲུ་དཀར། …… 118

5. 基解嘎保 བར་ཚུང་བ། …………………………… 119
6. 基解那保 ཀྱི་ལྕེ་ནག་པོ། …………………………… 121
7. 洪轮 ཧོར་ལེན། …………………………… 122
8. 塞晚 སྲད་དཀར། …………………………… 123
9. 拉尼尔 ར་མཉེས། …………………………… 126
10. 鲁堆多吉 གླུ་བདུད་རྡོ་རྗེ། …………………………… 128
11. 勒多道吉曼巴 གླུ་བདུད་རྡོ་རྗེ་དམན་པ། …………………………… 132
12. 俄嘎 སྔོ་སྒྲ། …………………………… 133
13. 俄杜摩牛 སྔོ་དཀྲུ་མོ་ཉུང་། …………………………… 136
14. 尼哇 སྙི་བ། …………………………… 137
15. 阿勃卡 ཨ་བྲི་ཁ། …………………………… 140
16. 榜别 སྤང་སྤོས། …………………………… 142
17. 则模 འབྲི་མོག …………………………… 145
18. 如打 རུ་རྟ། …………………………… 147
19. 陆眉 ལུག་མིག …………………………… 149
20. 路茹赛保 ལུག་རུ་སེར་པོ། …………………………… 152
21. 路茹木保 ལུག་རུ་སྨུག་པོ། …………………………… 153
22. 榜间茶保 སྤང་རྒྱན་ཁྲ་བོ། …………………………… 155
23. 榜间恩保 སྤང་རྒྱན་སྔོན་པོ། …………………………… 157
24. 折尕哇 ཟེ་ག་བ། …………………………… 159
25. 席茹加故 ཟི་རུག་རྒྱ་གུག …………………………… 161
26. 席茹隆 ཟི་རུག་ས། …………………………… 162
27. 胜底 ཞིན་ཏིག …………………………… 163
28. 聂杂 གཡེར་རྩ། …………………………… 164
29. 桑子那保 ཟངས་རྩེ་ནག་པོ། …………………………… 165
30. 优姑兴嘎保 ཡུ་གུ་ཤིང་དཀར་པོ། …………………………… 166
31. 阿加伍拉 ཨ་བྱག་འུག་ལག …………………………… 168
32. 芒间色尔保 མིང་ཅན་སེར་པོ། …………………………… 169

33. 美多漏梅 མེ་ཏོག་ལུག་མིག 171
34. 俄吉豆尔 ཧོ་ལྷ་ལྡུར། 172
35. 阿夏塞尔卷 ཨ་ཤུག་གཟེར་འཇོམས། 174
36. 象泽尔 སྤྲང་ཚེར། 175
37. 松觉底打 སུམ་ཅུ་ཏིག་ཏ། 176
38. 优姑兴 ཡུ་གུ་ཤིང་། 177
39. 索贡 སྲོལ་གོང་། 178
40. 玛鲁巴楂 མནུ་པ་ཏྲ། 179
41. 冬布茶绝 དྲེས་མ། 181
42. 卓罗沙增 གྲོ་ལོ་ས་འཛིན། 184
43. 加拘玛 ལྕགས་ལྕུ་མ། 185
44. 尼哇俄井 སྙི་བ་འོ་ཅན། 186
45. 当更那保 ཏར་ཀུན་ནག་པོ། 187
46. 古底弄几 དག་ཅི། 189
47. 挡普 དམ་ཐུག 190
48. 劣玛 ནད་མ། 191
49. 帮子毒乌 སྤང་རྩི་དོ་བོ། 192
50. 象泽嘎保穷哇 སྤྲང་ཚེ་དཀར་པོ་ཆུང་བ། 193
51. 象泽嘎保 སྤྲང་ཚེ་དཀར་པོ། 194
52. 象泽 སྤྲང་ཚེ། 196
53. 陆眉曼巴 ལུག་མིག་དམན་པ། 197
54. 金日达毒 སྤྲན་གཟིས་དུག་ད། 198
55. 支羊故 སྤྲ་ཐོག་པ། 199
56. 扎托巴 སྤྲ་ཐོག་པ། 200
57. 巴夏嘎 པ་ཤ་ཀ 200
58. 崩色 བོད་སེང་། 202
59. 夏规松巴 ཤ་རྒོད་སུག་པ། 203
60. 夏岗哇 ཤ་ཀང་བ། 204

试读结束：需要全本请在线购买： www.ertongbook.c

61. 切才尔 བྱི་ཚེར། …… 205
62. 切泽曼巴 བྱི་ཚེར་དམན་པ། …… 206
63. 遗芒 དབྱི་མོང་། …… 206
64. 匝赤 རྩ་མཁྲིས། …… 207
65. 佐信巴 བཙོད་ཤིན་པ། …… 208
66. 掺嘎尔 ཚན་དཀར། …… 209
67. 索罗玛尔布 སྲོ་ལོ་དམར་པོ། …… 210
68. 察皖 ཚེར་སྔོན། …… 212
69. 信梯曲尼 ཤིམ་ཤིག་ཆུ་འཛིབ། …… 213
70. 沙对嘎保 གཟའ་འདུད་དཀར་པོ། …… 214
71. 育莫得伍近 ཡུ་མོ་མདེའུ་འཕྱིན། …… 215
72. 拉堆 ར་དུག …… 216
73. 索罗嘎保 སྲ་ལོ་དཀར་པོ། …… 217
74. 色嚇 གསེར་ཏིག …… 218
75. 阿仲嘎保 ཨ་གྲོང་དཀར་པོ། …… 219
76. 欧缺折 ཨུག་ཆོས་འབྲུས། …… 220
77. 滚巴加下 ཀོན་པ་རྒྱ་སྐྱ། …… 221
78. 其米 དབྱི་མོང་། …… 223
79. 垦擦尔崩 མཁན་ཚར་བོང་། …… 224
80. 嘎地 སྒ་ཏིག …… 225
81. 嘎地那保 ནེ་ལེ་གད་བུ། …… 226
82. 打莫拥登 ཏ་སྨུག་དཔུང་ལྡུམ། …… 228
83. 达莫吉觉 སྟག་མོ་བཅད་འབྱོར། …… 229
84. 劣玛加哇玛保 ནད་མ་འབྱུར་བ་དམར་པོ། …… 230
85. 扎加哈保 ཟག་སྐྱུ་ཧ་པོ། …… 231
86. 布尔青 སྤོར་ཆེན། …… 232
87. 切乌森玛 བྱིའུ་སྲན་མ། …… 233
88. 才登 མཆེ་ལྡུམ། …… 235

89. 塞交赛保 གཟེར་འཇོམས་སེར་པོ། ………………………… 238
90. 由格兴那保 ཡུ་གུ་ཤིང་ནག་པོ། ………………………… 240
91. 罗尼 ལུག་མཉེ།………………………………………… 241
92. 罗莫尔 ལུག་ཟུར།……………………………………… 242
93. 赛保古折 སེར་པོ་ཀྲུ་དྲུས།………………………………… 244
第六节 湿生草类 ས་བཅུད་དྲུག་པ། ན་འདམ་སྐྱེ་བའི་སྔོ། …………… 245
1. 塔让 ཐར་རམ། ………………………………………… 245
2. 出芒 ཁྲུར་མང་། ………………………………………… 248
3. 傍玛 འཕང་མ། ………………………………………… 251
4. 贯贝曼巴 རྒྱ་སྤོས་དམན་པ།……………………………… 254
5. 拉贡 གླ་སྒང་། ………………………………………… 255
6. 哇尔哇达 བར་བ་ཏ། …………………………………… 259
7. 地达加布玛 ཏིག་ཏ་ལྕགས་ཕྱུག་མ།………………………… 260
8. 尼牙折触威奥 ཉ་རི་རྡོ་བ་སྦོ། ………………………… 262
9. 打把巴 ཏ་ཕྲགས་པ།……………………………………… 264
10. 冬纳冬迟 ལྕུམ་རྩ་ཁྲབ་གཙོད།…………………………… 265
11. 巴丫 སྦྲ་ཡག ………………………………………… 267
12. 夏坡子 ཞ་ཕོ་རྩི། ……………………………………… 268
13. 汪拉曼巴 དབང་ལག་དམན་པ། …………………………… 269
14. 汪拉 དབང་ལག ……………………………………… 270
15. 樟嘎 ཙམ་ཀ ………………………………………… 272
16. 子子洒增 ཙི་ཙི་ས་འཛིན།………………………………… 273
17. 扎阿哇曼巴 རྩ་ཨ་ཝ་དམན་པ། …………………………… 274
18. 猴莫煞 ཧུ་མོ་ཟ། ……………………………………… 275
19. 塞嘎尔 སྲད་དཀར། …………………………………… 276
20. 塞木底巴 སྲད་སྨུག་སྤོས་པ། ……………………………… 277
21. 速嘎哇 སུབ་ཀ་བ། …………………………………… 278
22. 欧白玛保 ཨུད་པལ་དམར་པོ།……………………………… 279

23. 欧打巴完保 ཨུཏྤལ་སྔོན་པོ། …… 280
24. 欧白赛保 ཨུད་པལ་སེར་པོ། …… 281
25. 甲别 རྒྱ་སྤོས། …… 282
26. 岗知嘎保 གས་ཏྲི་དཀར་པོ། …… 284
27. 浪挪 སླ་སྣ། …… 285
28. 贾子豆罗 རྒྱ་ཏྲི་དུག་ལོ། …… 286
29. 浪拉嘎保 སླང་སྣ་དཀར་པོ། …… 287
30. 浪挪赛保 སླང་སྣ་ཤེར་པོ། …… 288
31. 龙肖 སྤྲང་ནོ། …… 289
32. 甲地然果 ལྕགས་ཏིག་དཀར་པོ། …… 290
33. 吉子玛保 འཇིབ་ཏྲི་དམར་པོ། …… 291
34. 吉子青模 འཇིབ་ཏྲི་ཆེན་མོ། …… 292
35. 尼牙罗 སྙ་ལོ། …… 294
36. 曲茹 ཆུ་རུབ། …… 295
37. 地达加布 ཏིག་ཏ་ལྕགས་ཕུག …… 296
38. 直打洒增 འབྲི་ཏ་ས་འཛིན། …… 297
39. 冷格路茹赛保 ཙན་སྡིག་ལུག་རུ་སེར་པོ། …… 298
40. 甲肖 རྒྱ་ནོ། …… 299
41. 曲子嘎保 ཆུ་ཏྲི་དཀར་པོ། …… 301
42. 冬那端迟 ལྕམ་ནག་དོམ་མཁྲིས། …… 302
43. 帕下嘎 པ་ཤ་ཀ …… 303
44. 桑子嘎保 ཟངས་ཏྲི་དཀར་པོ། …… 304
45. 象才那保 ཤར་མཚོ་ནག་པོ། …… 305

第七节　灌木、乔木类 ས་བཅད་བདུན་པ། ཤིང་སེ་རིགས་ཀྱི་སྨན་རྫས། …… 306

1. 达勒 དལི། …… 306
2. 达玛 སྟག་མ། …… 308
3. 察尔列 ཚར་ལེབ། …… 309

4. 腰冒 ཡོག་མོ། ······ 310
5. 吉尕尔 སྐྱི་བའོ་རྩན།······ 311
6. 拉堆玛保 ར་དུག་དམར་པོ།······ 314
7. 扎玛曼巴 ཟ་མ་དམན་པོ། ······ 316
8. 汪布 འོམ་བུ། ······ 317
9. 作毛兴 མཛོ་མོ་ཤིད།······ 319
10. 根扎嘎任 ཀ་ཀ་རི། ······ 320
11. 赛哇 སེ་བ། ······ 322
12. 扎玛 ཟ་མ། ······ 323
13. 力醒 ལི་ཤིང།······ 324
14. 色象那玛 སྲིན་ཤིར་སྣ་མ། ······ 327
15. 玛尕 མ་གལ།······ 328
16. 垦育拉 མཁན་ལུ་ནག······ 329
17. 写细 དབྱད་གཞི། ······ 330
18. 甘打嘎日 ཀ་གི་རི།······ 331
19. 甲秀 རྒྱ་ཤུག ······ 333
20. 仲美兴 སྒྲོན་མེ་ཤིང།······ 334
21. 塔尔兴 དར་ཤིད།······ 337
22. 兴角柔玛 ཤིང་སྐྱུར་རུམ།······ 339
23. 赛亚 བསེ་ཡབ།······ 340

附录 ཟུར་བཀོད། ······ 342

中文名称索引 ······ 345

拉丁学名索引 ······ 357

绪言

བརྗོད་གཞི།

畜牧业在每个民族的发展早期都是相当发达的，我国早在远古时期，已有伏羲氏教人们结网捕猎、饲养家畜的传说。根据陕西省西安市半坡氏族遗址中发现，早在六七千年前我国劳动人民就已经开始饲养猪、狗、牛、羊和鸡等家畜家禽。至今畜牧业仍然是我国农业生产的重要生产行业之一。要发展畜牧业生产就必须防治畜禽疾病，因此我国兽医的发展历史亦很早，而且不管今后的畜牧业怎样发展，兽医药是不可缺少的。

我国最早的兽医鼻祖相传是黄帝时期的马师皇。在西汉时期的《列仙传》（公元前206～209年）中，就有马师皇用草药和针灸治疗畜病的记载，近代国内外农业、医学、考古学家研究，一致公认他为我国古代十大名医之一。

我国古代的兽医本草与人医本草是分不开的。如我国最早的一本人医本草《神农本草经》，记有本草药365种，其中就有“柳叶治马疥，牛扁治牛病，梓白皮治猪疮”，这是我国兽医本草的最早记载之一。在汉代的《居延汉简》和《流沙坠简》也有好几则兽医木简的记载，如《居延汉简》中就有“治马头涕出方”，在《流沙坠简》中也有“治马伤水方”的记载。这就证明了我国汉代兽医本草已经发展到一定的水平。公元六世纪，后魏贾思勰所撰的《齐民要术》是我国古代保存最完整的一部古农书，其中卷六共收载了兽医方40多个，可治马、

驴、骡、猪、牛、羊的许多疾病，在药物剂型方面有汤剂、散剂、酒剂、膏剂和熏剂等。

公元七世纪初期松赞干布统一西藏后，其大臣叶咪三扎波创造了藏文。根据《吐番王朝世系明鉴》记载：公元 641 年文成公主进藏时带去了百工技艺人员和大批书籍，在这些书籍中有医方百种，诊断法五种，医疗器械六种，医学论著四种。这批书籍运到西藏后，由医生哈相、马和德和达马郭嘎等译成藏文，取名为《医学大全》。松赞干布非常重视医学的发展，曾从内地聘请了汉医韩文海，从印度聘请了印医巴热达扎，从大食（现波斯湾地区）聘请了喀列那等到西藏行医讲学。他们一边行医，一边培训医徒，并共同编写了《无畏的武器》，这部医书兼收了汉医、印医和波斯医学的长处，记载了 5 种诊法，6 种治法和 408 个处方的应用。在公元八世纪，著名藏医药家老宇妥·元丹贡布著有《四部医典》一书，该书吸收了《医学大全》、《无畏的武器》和《月王药珍》等著作的精华，并总结了藏医药的临床经验，亦收载了中医药学、印度医学和波斯医学的内容。据《白玛嘎莫》记载：金城公主之子赤松德松不但重视人医的发展，也非常兽医，曾从内地聘请了著名兽医到藏区行医讲学、著书立说，对藏兽医药的发展起了重要的推动作用。这些著名兽医在行医讲学的同时，共同编写了《论马宝珠》、《医马论》两部书籍。这两部书成为藏兽医药史上最早的藏兽医药专著。公元十一世纪末或十二世纪初，藏医药学家老宇妥·元丹贡布的第十三代后裔小宇妥·元丹贡布在他所著的《七美那真》一书中叙述了牛肺疫的防治方药一洛则，还记载有马病的防治经验。其后一位名叫元旦加错的西康人在他的著作《参德则根》也叙述了畜病的防治经验，提出了有关牛口蹄疫、马的腹痛病、家畜中毒和牛羊病的防治方法。以上均为有关藏区畜牧兽医方面的古农书，为我们研究藏兽医本草提供了参考文献。

试读结束：需要全本请在线购买： www.ertongbook.c